

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

पदपूर्ति समिति

सानोठिमी, भक्तपुरको

प्राविधिक तथा प्रशिक्षण सेवा, कृषि तथा भेटेरेनरी समूह, पशुपालन उपसमूह,
सहायकस्तर प्रथम श्रेणी कृषि सहायक प्रशिक्षक (पशुपालन) पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

सेवा : प्राविधिक तथा प्रशिक्षण	समूह : कृषि तथा भेटेरेनरी	समूह : पशुपालन
पद : कृषि सहायक प्रशिक्षक (पशुपालन)	स्तर : सहायक स्तर प्रथम श्रेणी	किसिम : खुला/आ.प्र.
पाठ्यक्रमको रूपरेखा : यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार दुई चरणमा परीक्षा लिइने छ ।		
प्रथम चरण : लिखित परीक्षा		पूर्णाङ्क : २००
द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता		पूर्णाङ्क : ३०

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान, संस्थागत ज्ञान र सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ) ५० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर आउने प्रश्न १२ प्रश्न × ५ अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट
					लामो उत्तर आउने प्रश्न ४ प्रश्न × १० अङ्क	

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a,b,c,d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार सम्बन्धित पत्र /विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्रका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । उम्मेदवारले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्ने छ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०८१/१०/२२

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
पदपूर्ति समिति
सानोठिमी, भक्तपुरको

प्राविधिक तथा प्रशिक्षण सेवा, कृषि तथा भेटेरेनरी प्राविधिक प्रशिक्षण समूह, पशुपालन उपसमूह
सहायकस्तर प्रथम श्रेणी कृषि सहायक प्रशिक्षक (पशुपालन) पदको
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :
सामान्य ज्ञान, संस्थागत ज्ञान र सेवा सम्बन्धी
वस्तुगत (५० प्रश्न X २ अङ्क)

खण्ड (क) - (२० अङ्क)

1. **सामान्य ज्ञान** (१० प्रश्न X २ अङ्क)
  - 1.1 नेपालको ऐतिहासिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनैतिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
  - 1.2 भौगोलिक आधारमा नेपालको विभाजन र प्रत्येक भागका विशेषता
  - 1.3 प्राकृतिक सम्पदा, जलस्रोत, पहाड, खानी
  - 1.4 वातावरण प्रदूषणका कारणहरू र यसबाट हुने खतरा र सन्तुलित राख्ने उपायहरू
  - 1.5 शहरीकरण र जनसङ्ख्या तथा वातावरणको सम्बन्ध
  - 1.6 नेपालको संविधान (भाग १, ३, ५ र अनुसूचीहरू)
  - 1.7 चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी (परिच्छेद २ र ३)
  - 1.8 विज्ञान प्रविधि सम्बन्धी महत्वपूर्ण उपलब्धि सम्बन्धी जानकारी
  - 1.9 नेपालको परराष्ट्र सम्बन्ध, सार्क र संयुक्त राष्ट्रसङ्घ सम्बन्धी जानकारी
  - 1.10 राष्ट्रिय समसामयिक घटना सम्बन्धी जानकारी

खण्ड (ख) - (२० अङ्क)

2. **संस्थागत ज्ञान र सेवासँग सम्बद्ध कानून** (१० प्रश्न X २ अङ्क)
  - 2.1 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीमको पृष्ठभूमि, लक्ष्य र उद्देश्य
  - 2.2 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् ऐन, २०४५ र नियमावली, २०५१
  - 2.3 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, परीक्षा सम्बन्धी विनियमावली, २०७१
  - 2.4 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियमावली, २०६९
  - 2.5 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियमावली, २०६२ (परिच्छेद १ देखि ५ सम्म)
  - 2.6 भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ (परिच्छेद २ कसूर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था)

खण्ड (ग) - (६० अङ्क)

3. **सेवा सम्बन्धी विषय** (३० प्रश्न X २ अङ्क)

द्वितीय पत्रको सेवा सम्बन्धी विषयको पाठ्यक्रम नै प्रथम पत्रको खण्ड “ग” को सेवा सम्बन्धी विषयको पाठ्यक्रम हुनेछ ।

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

पदपूर्ति समिति

सानोठिमी, भक्तपुरको

प्राविधिक तथा प्रशिक्षण सेवा, कृषि तथा भेटेरेनरी समूह, पशुपालन उपसमूह

सहायकस्तर प्रथम श्रेणी कृषि सहायक प्रशिक्षक (पशुपालन) पदको

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - (५० % अङ्क)

(६ प्रश्न × ५ अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क)

1. General Agriculture

- 1.1 Importance of agriculture and livestock in nepal
- 1.2 Traditional farming system & their conservation
- 1.3 Organic farming in nepal
- 1.4 Use & misuse of pesticides, antibiotics & insecticides
- 1.5 Major branches of agriculture, cropping pattern, cropping system, conservation of local method, measuring land (hector, bighas, ropani), calculation of fertilizers and chemicals
- 1.6 Different methods of disease and insects control
- 1.7 Definition, disadvantage and control method of weed
- 1.8 Soil sample taking, compost making, organic and inorganic fertilizers, their methods of application definition of soil, climate, weather, soil erosion and its control measure, off season farming, kitchen gardening
- 1.9 Production techniques (sowing to harvesting) : Rice, Maize, Wheat, Potato, Sugarcane, Jute, Cole crops, Root vegetable, Tomato, Broad Leaf Mustard, Mango, Apple, Banana, Plum, Guava.

2. Extension

- 2.1 Role of extension workers in Agriculture & Livestock in Nepal
- 2.2 Purpose, philosophy and principle of agriculture extension
- 2.3 Importance of agriculture extension in Nepal, role of JT in agriculture and livestock extension in Nepal
- 2.4 Develop a program plan implementation, monitoring and evaluation
- 2.5 Educational method of extension activities

3. Marketing and Credit

- 3.1 Current system of agriculture & livestock markets
- 3.2 Major challenges faced by agriculture & livestock markets
- 3.3 Market regulation for quality products
- 3.4 Function of marketing, role of marketing agencies in nepal, main problems with marketing in nepal, affect of marketing of product due to supply, demand, quality of product and location

खण्ड (ख) - (५० % अङ्क)

(६ प्रश्न × ५ अङ्क र २ प्रश्न × १० अङ्क)

4. Livestock Production

- 4.1 Importance & scope of livestock production & productivity in nepal
- 4.2 Animal nutrition, its components and their functions for animal body
- 4.3 Balanced ration for livestock
- 4.4 Digestive system of ruminants and non ruminants animals
- 4.5 Breeds of livestock; exotic & indigenous
- 4.6 Housing space requirements for all species of livestock
- 4.7 Sign of oestrus
- 4.8 Definition of chronic, acute infections and non infectious disease

- 4.9 Preventive measures of livestock diseases
- 4.10 History taking of sick animal
- 4.11 Calculation (doses) of drug, vaccine and medicines based upon the weight of animals
- 4.12 Importance & functions of water in livestock
- 5. **Animal Health**
  - 5.1 Common external parasites in livestock, their symptoms and treatment
  - 5.2 Common internal parasite in livestock, their symptoms and treatment
  - 5.3 Definition of first aid, first aid measures for fracture, burns, common poisoning & bleeding
  - 5.4 Different methods of drug administration in livestock & poultry
  - 5.5 Bacterial, viral, protozoal & fungal diseases of livestock & their treatment
- 6. **Livestock Diseases**
  - 6.1 Bacterial diseases : Haemorrhagic Septicemia, Anthrax, Black Quarter, Enterotoxigenic E. coli, Foot Rot, Brucellosis, Pullorum, Fowl Cholera, Fowl Typhoid, Mastitis, TB, Pneumonia
  - 6.2 Viral diseases : FMD, PPR, Swine fever, Sheep/Goat pox, Ranikhet, Marek's disease, Avian Influenza & Blue Tongue
  - 6.3 Symptoms and treatment of abortion, dystocia & retention of placenta
  - 6.4 Metabolic diseases (milk fever & ketosis)
  - 6.5 Nutritional diseases caused by different nutrient deficiency
- 7. **Fodder and Pasture**
  - 7.1 Legumes and non legumes grass
  - 7.2 Different methods of pasture development
  - 7.3 Legumes non legumes: Berseem, Cowpea, White Clover, Lucerne, Desmodium & Vetch
  - 7.4 Urea treatment of rice straw
  - 7.5 Grass (Napier, Paragrass, Setaria rye grass)
  - 7.6 Method of hay and silage making
  - 7.7 Common fodder trees of Nepal (Badahar, Kutmiro, Koiralo, Khaniyo, Painyo)
  - 7.8 Common indigenous / local grasses
- 8. **Dairy Enterprise**
  - 8.1 Current status of milk production in Nepal
  - 8.2 Importance of dairy industry in Nepal
  - 8.3 Composition of normal milk, milk quality and adulteration of milk
  - 8.4 Processing of milk: cooling and storage
  - 8.5 Manufacturing of milk products: Paneer, Yoghurt, Ice cream, Cheese Butter & Ghee